

Ekskluzivni interview - Michael Palaich, autor filma "Bleiburška tragedija": Velika Britanija je suučesnik u komunističkim zločinima nad hrvatskim narodom (Video)

24.02.2011. [ARHIVA - STARI HRSVIJET.NET 2](#) [ISPIS](#) [E-MAIL](#)

Američki Hrvat treće generacije Michael Palaich redatelj je i producent iznimno zapaženog filma Bleiburška tragedija koji detaljno oslikava mnoge detalje o ratnim zločinima počinjenom na koncu II. svjetskog rata nad hrvatskim narodom, pa tako i o britanskoj upletenosti u samu pripremu i tijekom izvršenja ovog zločina, ali i kasnije prikrivanje dokaza. O filmu i dokazima prikupljenim tijekom njegovog snimanja ekskluzivno za HRsvijet govorio gospodin Palaich.

Michael Palaich – redatelj i producent filma "Bleiburška tragedija"

HRsvijet: Gospodine Palaichu, za početak, Vi ste američki državljanin hrvatskih korijena?

Michael Palaich: Moji djed i baka emigrirali su u Sjedinjene Države iz Petrinje i Križa početkom dvadesetog stoljeća. Ja sam rođen u Detroitu, Michigan prije 57 godina. Diplomirao sam političke znanosti i psihologiju. Od mog umirovljenja, moja supruga Sandra i ja provodimo zimu u Americi, a ljeta u Hrvatskoj. Moje dvoje odrasle djece voli nas posjećivati u Hrvatskoj za vrijeme ljeta.

Produkcija filma „Bleiburška tragedija“ i put do istine

HRsvijet: Autor ste iznimno zapaženog filma o Bleiburškoj tragediji hrvatskog naroda, koju mnogi žele negirati. Od kud interes upravo za tu temu?

Michael Palaich: Kao dječak, čuo sam baku kad je pričala o svoja dva brata koje su partizani objesili na telefonske stupove nakon Drugog svjetskog rata. Mislim, međutim, da bih ovaj film snimio čak i da Titove komunističke ubojice nisu u svojim zvjerstvima dotakle i moju obitelj. Ideju o intervjuiranju preživjelih s Bleiburga dobio sam 1985. godine. Već tada su mnogi preživjeli s Bleiburga i Križnog puta umirali zbog visoke starosti. Kad sam započeo projekt, imao sam za cilj jednostavno snimiti sjećanja tih ostarjelih svjedoka kako bi buduće generacije imale priliku iz prve ruke čuti o užasima koje su Hrvati kad su izgubili svoju državu „morali“ proživjeti.

Michael Palaich u Bleiburgu u 1989.

HRsvijet: **Osobitu vrijednost Vašem uratku daju britanski povijesni izvori kao i svjedočenja britanskih časnika koji su izravno sudjelovali u ovoj hrvatskoj tragediji. Što kažu britanski izvori?**

Michael Palaich: Sljedeća faza ovog projekta odvila se kad sam shvatio da moram dokumentirati svjedočanstva britanskih suučesnika koji su bili uključeni u prisilno izručenje Hrvata u Bleiburgu. Znao sam da će svjedočanstva Hrvata biti još upečatljivijima ukoliko njihove priče dobiju potvrdu od britanskih suučesnika u ovom ratnom zločinu. Čuo sam mnoge priče preživjelih Hrvata koji su govorili o svojim pokušajima predaje britanskoj vojsci. Drugi su pričali o tome kako su britanski avioni Spitfire nadlijetali Bleiburško polje i filmski snimali ono što se na njemu odvijalo.

HRsvijet: **Sudeći prema nekim informacijama, u prvoj fazi rada na ovom projektu niste uopće vjerovali u suodgovornost britanske strane u ovom gnusnom ratnom zločinu. Kako ste uopće došli u priliku uzeti te izjave?**

Michael Palaich: U početnoj fazi britanskih intervjua, bio sam skeptičan. Pretpostavljam da sam imao određenu pozitivnu predrasudu prema Britancima, i nisam mogao zamisliti da bi oni mogli biti krivi za ratne zločine zbog kojih su i sami sudili u Nürnbergu. Nikolai Tolstoy je u to vrijeme živio u Velikoj Britaniji, ali je upravo u to vrijeme boravio u posjetu Torontu u Canadi,

i Ante Beljo me, jednom prigodom, upoznao s njim. Beljo je tada, naime, još uvijek radio i živio u Canadi. Tolstoy je, na koncu, bio ta osoba koja me je spojila s nekoliko bivših časnika Britanske VIII. Armije, koji su sudjelovali u prisilnim repatrijacijama zarobljenih hrvatskih vojnika i civila. Moram ovom prilikom naglasiti da niti jedan od tih časnika nije ispočetka htio razgovarati sa mnom. Svi su tvrdili da su imali vrlo malo veze s tim događajem i da su se uglavnom bavili Kozacima. Naposljetku su pristali na razgovor sa mnom. Smatrao sam, a to i danas vjerujem, da ih je moj američki naglasak razoružao i da su zbog toga opuštenije govorili o događajima iz prošlosti, što ne bi bio slučaj da su kojim slučajem razgovarali s nekim tko ima hrvatski naglasak. Naravno, bio sam u zrakoplovu za Englesku istog trena, prije nego što su se imali prilike predomisлити.

HRsvijet: Ni potraga za dokumentima iz tog doba u Velikoj Britaniji nije uopće lagana zadaća. Kako je tekao taj dio?

Michael Palaich: Treća faza produkcije dokumentarnog filma o Bleiburgu uključila je potragu za britanskim dokumentima koji potječu iz svibnja i lipnja 1945. godine, a koji bi poduprli svjedočanstva hrvatskih i britanskih svjedoka. Stoga sam morao još jednom putovati u Englesku gdje sam pretražio nevjerojatne količine dokumenata u Britanskoj javnoj arhivi, Carskom ratnom muzeju u Londonu i Ministarstvu obrane u Londonu.

Bleiburg 1945

HRsvijet: Jesu li istraženi svi dokumenti o britanskom suučesništvu u bleiburškim događajima?

Michael Palaich: Na žalost, još uvijek postoji mnoštvo dokumenata o Bleiburgu i prisilnim repatrijacijama koje istraživači nisu niti dotakli. Ono što smo Tolstoy i ja našli, jedva je načelo materijale koji još uvijek čekaju nekog mladog hrvatskog istraživača koji je spreman na sebe preuzeti tu odgovornu zadaću.

HRsvijet: Posljednja faza snimanja filma dogodila se u Hrvatskoj?

Michael Palaich: Konačno su 1990. godine vjetrovi slobode prohujali cijelom Europom i narodi koji su bili zatočeni komunizmom počeli su se oslobađati. Ja sam bio uvjeren da je Jugoslavija na rubu raspada. Isto sam tako bio uvjeren da Hrvati koji nikada nisu čuli za Bleiburg, a i hrvatski političari, moraju vidjeti, u obliku dokumentarnog filma, što se dogodi kad Hrvati predaju svoju suverenost agresoru, ili nekom drugom narodu koji u podsvijesti ima samo vlastite interese. Nadao sam se da će Hrvati, kad vide taj film, uvidjeti da predaja nikada nije moguća nakon što je ispaljen prvi hitac u borbi za slobodu. Upravo iz tog sam razloga zamolio sam preživjele Hrvate s Bleiburga da se na kraju obrate budućim generacijama Hrvata. Zamolio sam ih da se obrate hrvatskoj mladeži koja o ovim stravičnim zločinima nije znala gotovo ništa.

HRsvijet: I što su kazali?

Michael Palaich: Iako se oni nisu međusobno poznavali, svi su odgovorili na isti način: njihova poruka mladim hrvatskim generacijama bila je o tome koliko je iznimno važno nikada ne predati ili prodati vlastitu suverenost. Ukratko – naučiti lekcije iz povijesti.

Zarobljenička kolona HOS-a kraj Celja godine 1945. Kraj kolone na konju bijelcu jaši pripadnik JA koji prati kolonu.

HRsvijet: Kako je Vaš film prvi put stigao u Zagreb?

Michael Palaich: U svibnju 1991. godine prošvercao sam četiri kofera punih filmova u Hrvatsku preko austrijske granice, dok su vojnici JNA patrolirali vlakom između Klagenfurta i Jesenica. Znao sam što bi se dogodilo da su zatražili da otvorim koferu, ali srećom vojnici su mi povjerovali kad sam im rekao da je unutra samo odjeća.

HRsvijet: Kakve su bile tadašnje reakcije na film?

Michael Palaich: Film je po prvi puta prikazan u Muzeju Mimara u Zagrebu u svibnju 1991. Da, bilo je nekih u dnu dvorane koji su vikali: "Laži, laži!" Danas se mnogi od intervjua s glavnim protagonistima filma mogu naći u video arhivima Carskog ratnog muzeja pod temom prisilnih repatrijacija. Muzej isto

tako posjeduje transkripte tih intervjuja koji su pohranjeni za daljnja istraživanja.

Marshall Alexander i ratni zločinac Josip Broz Tito

Intervjuirani britanski časnici i njihova uloga u ubojstvima Hrvata otkrivaju stravične podatke

HRsvijet: Tko je najviše pozicionirana britanska figura s kojom ste razgovarali tijekom snimanja filma?

Michael Palaich: To je Gerald Draper, koji je bio jedan od tužitelja na Savezničkom sudu za ratne zločine, od kojih je najpoznatiji Nürnberški proces. Draper je bio vrhunski stručnjak za pitanje “ratnih zločina”, “zločina protiv čovječnosti” i “zločina protiv mira”. On je isto tako i glavni autor Britanskog etičkog vojnog kodeksa. Prije svoje smrti, Draper je više puta bio pozivan na godišnje obilježavanje holokausta u Izraelu kao jedan od glavnih govornika.

HRsvijet: Znači, razgovarali ste s Draperom?

Michael Palaich: Da, intervju s Draperom trajao je gotovo sat vremena. Odvio se u njegovom domu u Sussexu u Engleskoj, 1989. godine. Draper je za vrijeme intervjuja rekao dvije vrlo važne stvari koji su uključene u film “Bleiburška tragedija”.

HRsvijet: Idemo redom, prvo Titova pa onda britanska odgovornost. Koji su Draperovi stavovi kad je u pitanju Titova osobna i zapovjedna odgovornost, kao i odgovornost njegove partzansko-partijske strukture od vrha do dna?

Tito i njegovi komunistički krvnici mogli bi biti optuženi za ratne zločine, ili za zločine protiv čovječnosti radi hladnokrvnih ubojstva žena, djece i zarobljenih hrvatskih vojnika. Pojedinci koji su počinili ubojstva mogli bi biti optuženi za ratne zločine, kao i časnici koji su im u to vrijeme bili nadređeni. I sam **Tito, sukladno slovu međunarodnog ratnog prava, mogao je biti optužen za**

ratne zločine. Prema Draperu, da je Tito kojim slučajem bio optužen, i da je nakon toga tvrdio kako nije znao što su njegovi podređeni činili, to bi bila neprihvatljiva obrambena taktika od optužbi za ratni zločin. On je ili **znao što se događalo, ili je to svakako trebao znati.** Prema Draperovim tvrdnjama, “Neznanje nije obrana od optužbe za ratne zločine”. Postoji, međutim, dovoljno dokaznog materijala na temelju kojeg se može zaključiti da je Tito sasvim dobro znao da su nad hrvatskim narodom počinjeni ratni zločini s elementima genocida.

Britanci i Partizani u Mariboru na prijateljskoj nogometnoj utakmici

HRsvijet: U čemu se prema mišljenju tvorca „britanskog etičkog kodeksa“ vidi britanska odgovornost za bleiburšku tragediju?

Michael Palaich: Prema Draperu, bilo koji britanski vojnik ili časnik koji je poslao žene, djecu i vojnike u ruke titovih komunista, znajući da će vjerojatno biti ubijeni, mogao bi biti optužen za ratne zločine. Draper je isto tako tvrdio kako su britanske snage mogle biti optužene za ratne zločine ili za zločine protiv čovječanstva čak i u situaciji da su, kojim slučajem, “odbile prihvatiti [Hrvate] na područje pod britanskim nadzorom i dati im zaštitu u okolnostima u kojima je bilo sasvim jasno da će u protivnom pasti u ruke Titovih komunista, za koje se pretpostavlja da će ih desetkovati”. U ovom slučaju Britanci su priznali kako su procjenjivali da će Titove snage masakrirati Hrvate. Nigel Nicholson je na koncu priznao kako je Hrvatima lažno kazao da će vlakom biti poslani u Italiju. Priznao je kako je raspolagao saznanjima da su po dolasku u Jugoslaviju zarobljeni Hrvati bili masovno ubijani. On je nadalje tvrdio da je bio prisiljen prevariti ih obećanjem da će biti poslani u Italiju, jer inače ne bi bili dragovoljno ušli u vlakove smrti.

HRsvijet: Razgovarali ste i sa satnikom Colinom Gunnerom?

Michael Palaich: Colina Gunnera intervjuirao sam u njegovom domu u Bradburyu u Engleskoj, godine 1989. Gunner je u vrijeme rata bio u Kraljevskoj irskoj pješadiji unutar Britanske VIII armije. Satnik Gunner prisiljavao je Hrvate da prijeđu most u Lavamundu, u Austriji, čak i nakon što je vidio da ih se **ubija i baca s mosta**. On je priznao da je tri dana i **tri noći promatrao ta ubojstva, jer je toliko dugo trajao prolazak zarobljenih Hrvata preko mosta**. Ubojstva koja je vidio uključivala su žene i djecu. Gunner je izjavio: "Tito je masakrirao. Tito nije imao vremena baviti se s ljudima koji su mu bili na putu. Nitkov je masakrirao."

Satnik Gunner (1945) – "Hrvati su ubijani bičem u glavu i bačeni s mosta, stotinu puta. Ubijali su djecu. Bilo je i djece u naručju. Tri dana su tako prolazili Hrvati preko mosta. Puna tri dana i tri noći su prolazili. Bilo ih je 300.000. Sramimo se i danas, da nismo mogli reći zapovjednicima da idu k vragu."

HRsvijet: Gdje je satnik Gunner bio u trenucima dok su partizani masakrirali ratne zarobljenike na mostu u Lavamundu?

Michael Palaich: Gunner je izjavio kako je sjedio u vojnom vozilu na početku mosta u Lavamundu, i svojim je očima gledao kako su zarobljeni Hrvati bili prisiljavani prijeći most, da bi s druge strane mosta, pred njegovim očima, bili ubijani od strane partizana.

HRsvijet: Colin Gunner pokazao je neke emocije dok ste razgovarali s njim o ubojstvima. Možete li nam reći još nešto o njemu?

Michael Palaich: Colin Gunner je bio vrlo neobičan čovjek. Pridružio se Britanskoj vojsci kao neškolorani novak. Postao je časnikom kao posljedica svoje vojne službe, što je koliko ja znam vrlo rijetko. Rekao mi je da je na kraju počeo uživati u ratu, u "baraži", kako je on to zvao. Pod stare dane se propio. Pretvarao se da ga sjećanja na izručenja Hrvata i njihovu smrt nisu mučila, ali to očito nije bilo točno. **Bilo je očito da ga ta sjećanja već desetljećima progone kad nije mogao savladati emocije dok se prisjećao tih davnih iskustava.** Intervjuirao sam ga 1989. godine, četrdesetčetiri godine nakon Bleiburga, a krivica koju je osjećao još ga je uvijek progonila. Jedan zanimljivi detalj o dijelu intervjuja u kojem se rasplakao je to da sam ja naslutio da se Gunner nije osjećao ugodno dok sam ga snimao. Prije intervjuja, bio je vrlo emotivan, ali čim sam uključio kameru, sabrao se i postao zatvoren. Nakon mnoštva intervjuja naučio sam da se nikad ne zna kako će ljudi reagirati na kameru. Zato sam na kraju intervjuja pustio da kamera snima dalje. Počeo sam spremati stvari kao da smo završili. Mislim da mu je to pomoglo da se opusti i sve emocije koje je zatomičio tijekom intervjuja izašle su na vidjelo, jer je mislio da ga se više ne snima. To je samo jedna usputna priča.

Ja nisam suosjećao niti s jednim od tih ostarjelih Britanaca. Oni su vrlo slobodno razgovarali o počinjenim ratnim zločinima, kao kad bismo nas dvojica razgovarali o dobroj košarkaškoj utakmici. Godine 1989. bio sam vrlo aktivan u pokretu za oslobođenje Hrvatske i morao sam se zaista suzdržavati kako bih iz tih staraca izvukao priču.

HRsvijet: Već ste spomenuli satnika Nigela Nicholsona, koji je imao jednu od zapaženijih izjava u vašem filmu?

Michael Palaich: Intervju s Nigelom Nicholsonom obavio sam u njegovom domu u Cranbrook u Engleskoj godine 1989. Nigel Nicholson bio je obavještajac u Britanskoj VIII armiji. Kasnije se bavio politikom i postao je član parlamenta Velike Britanije. Mnogi ne znaju da je nakon

Bleiburga još uvijek bilo nekoliko desetaka tisuća Hrvata, muškaraca, žena i djece, koji su bili prisilno vraćeni u Jugoslaviju, u ruke Titovim komunističkim snagama, putem takozvanih prisilnih repatrijacija. Upravo je Nicholson bio osoba koja je smislila podlu prijevaru koja je olakšala izručenje zarobljenih Hrvata u ruke jugoslavenskih komunista.

HRsvijet: O kakvoj prijevari se radilo?

Michael Palaich: Nicholson je priznao kako je u to vrijeme procjenjivao da bi se Hrvati opirali da su kojim slučajem znali kako će biti vraćeni u Jugoslaviju, jer su bili u potpunosti svjesni što ih čeka u tom slučaju. Stoga je smislio podlu prijevaru obećavši zarobljenim Hrvatima da idu u Italiju. Rekao im je kako će ih zapadni saveznici uskoro pozvati da sudjeluju u ratu protiv komunizma. Na jednom mjestu u svom dnevniku, kojeg sam potajice snimio i koji ću u skoroj budućnosti objaviti, on je napisao: "Žrtve ne znaju kuda idu". Primijetite da je upotrijebio riječ "žrtve". U scenama koje podsjećaju na otpremu Židova u nacističke koncentracijske logore, 60-80 ljudi ugurano je u stočne vagone, vrata su zaključali izvana i nisu bila otvorena sve dok vagoni nisu stigli na odredište u Jugoslaviji. Na toj strani granice oni koji su preživjeli, bili su poslani na Križni Put.

Razoružani pripadnici HOS-a i civilnog pučanstva 15. svibnja 1945. u Poljani u dolini Meže, pred Bleiburgom

HRsvijet: Razgovarali ste i s general bojnikom Bredinom?

Michael Palaich: Taj sam intervju obavio 1989. godine u domu general bojnika Bredina u Essexu u Engleskoj. Njegovo ime i adresu dobio sam od svećenika po imenu Sean Quinlan. Vič. Quinlan navodno je bio kapelan u Britanskoj VIII. armiji. Bredin je godine 1945. imao čin potpukovnika. Kao visoki časnik, on svoje ruke nije izravno uprljao događajima na Bleiburgu ili

prilikom prisilnih repatrijacija Hrvata. Međutim, on je priznao da je znao za operaciju prisilnih repatrijacija uz upotrebu prijevare, što je završilo masovnim pokoljem ratnih zarobljenika. Bredin je izravno bio uključen u repatrijacije Kozaka koje su sovjetski komunisti doslovce masakrirali.

Britanci su kazneno odgovorni za ratni zločin na Bleiburgu

HRsvijet: Koji su Vaši dojmovi nakon ovih razgovora vođenih s britanskim časnicima?

Michael Palaich: Neki od britanskih sudionika u ovim ratnim zločinima, kao što je Nigel Nicholson, opisuju svoju ulogu na vrlo hladan i proračunat način, bez nekih prevelikih emocija. Dok slušamo ovu ostarjelu gospodu, moramo imati na umu da iako nisu uživali u tome što su počinili, oni su vjerno izvršavali zapovjedi koja su dobili. Nicholson je smislio kako prevariti Hrvate. U slučaju kapetana Colina Gunnera, promatrač bi mogao zaključiti kako ga uloga koju je odigrao 1945. godine još uvijek muči. Međutim, on je naš intervju započeo riječima: "Čujte, da mi netko naredi, ja bih vas ustrijelio kao psa, da dobijem naređenje, i to mi ništa ne bi značilo."

Jasno je da bi on i četrdeset i pet godina nakon masakra još uvijek izvršio nezakonitu naredbu da pošalje muškarce, žene i djecu u smrt. Za Colina Gunnera nije bilo razlike između zakonite i nezakonite vojne naredbe. Zapravo nije uopće bitno da li ratni zločinac ima dvadeset ili osamdeset godina, te da li zbog počinjenih zločina osjeća grižnju savjesti ili ne. O tim bi se pitanjima trebalo raspravljati na suđenju, ali ona ne bi trebala utjecati na odluku o tome da li treba podignuti optužnicu ili ne.

HRsvijet: Što onda učiniti?

Michael Palaich: Godine 1995. bio sam pozvan sudjelovati u obilježavanju pedesete obljetnice Bleiburga. To je uključilo turneju Hrvatske i Hercegovine, te držanje predavanja na temu Bleiburga zajedno s Nikolaiem Tolstoyem i još dvojicom Britanaca koji su godine 1945. radili u izbjegličkim logorima u Koruškoj. Održao sam i kratak govor u Saboru u Zagrebu. Već sam tada izjavio da smatram da bi britanski časnici koji su sudjelovali u predaji Hrvata u Bleiburgu, te u prisilnim repatrijacijama Hrvata u Koruškoj, trebali biti optuženi za ratne zločine po istim kriterijima po kojima se sudilo nacistima u Nürnbergu nakon Drugog svjetskog rata.

HRsvijet: Zašto?

Michael Palaich: Kao prvo, Britanci su znali da će ih Titovi partizani najvjerojatnije pobiti. Ako pokušaju tvrditi da to nisu znali, moramo se zapitati zašto su o Hrvatima govorili kao o "žrtvama". Nadalje, svjedoci kao što su Kapetan Colin Gunner, priznali su mi 1989. godine da su sami vidjeli "pokolj" žena i djece u Lavamundu 1945. godine. Teško je tvrditi da nešto niste znali, ako ste priznali da ste to vidjeli vlastitim očima, i unatoč tomu i dalje nastavili izručivati Hrvate. Osim toga, prema tužitelju za ratne zločine Geraldru Draperu, vojnik je obavezan izvršiti "zakonita naređenja", a ne naređenja koja rezultiraju pokoljem. Naposljetku, britanski časnici kao Kapetan Nigel

Nicholson bili su obavještajci koji su djelovali na području Klagenfurta, Viktringa, Villacha i Rosenbacha. Upravo je Nigel Nicholson (bivši britanski parlamentarni zastupnik) priznao da je osmislio sadistički plan prijevare Hrvata kojima se reklo da idu u Italiju, dok su zapravo bili isporučeni Titu i njegovim ubojicama.

HRsvijet: Kako su Vaše britanske kolege reagirali na tako intonirane stavove?

Michael Palaich: Nakon mog govora jedan od britanskih pozvanika oštro me prekorio. On je ustvrdio kako Nigel Nicholson nipošto ne bi smio biti optužen za ratne zločine jer je pokazao hrabrost kada je u jednom od svojih obavještajnih izvješća u lipnju 1945. naveo da prosječni britanski vojnik proces prisilne repatrijacije smatra "neugodnim". Moj je odgovor na to bio kako se ta obrana može uzeti u obzir na suđenju, kao što se može uzeti u obzir i dob optuženoga. Međutim, koliko mi je poznato, zločin ubojstva ne zastarijeva, niti zastarijevaju ratni zločini koji su rezultirali ubojstvima.

HRsvijet: Znači, zagovornik ste sudskog procesa za Bleiburg i suučesništvo u komunističkim zločinima?

Michael Palaich: Po mom mišljenju, ako se držimo kriterija drugog svjetskog rata kako bismo donijeli odluku o tome treba li nekome suditi za ratne zločine, Nigel Nicholson je odličan kandidat, kao i mnogi drugi Britanci. Činjenica da je netko star, bolestan ili da osjeća grižnju savjeti, ili da je dobar građanin, nikada nije bila prihvaćena kao razlog da se nekome ne sudi za počinjeni zločin. Ja se još uvijek dobro sjećam slika dr. Andrije Artukovića kojega su na nosilima unijeli u jugoslavenski sud kako bi mu se sudilo za ratne zločine zbog kojih su ga Sjedinjene Države 1986. godine izručile tadašnjoj Jugoslaviji.

Bleiburg 1945

HRsvijet: Kolike su zapravo bleiburške žrtve, što kažu svjedoci?

Michael Palaich: Svi preživjeli Hrvati pričaju svoju priču iz vlastite perspektive. Kada ih se upita, na primjer, koliko je ljudi s njima marširalo iz Bleiburga, oni kažu da ne znaju. Zašto? Bilo je toliko tisuća ljudi da ako je netko bio u sredini te mase ljudi, nije mogao vidjeti kraj kolone. Ako je netko bio na kraju kolone, nije mogao vidjeti njen početak, i obrnuto. Na ovom mjestu moramo govoriti o nečemu vrlo važnome: brojevima.

Nema načina odrediti broj Hrvata prisilno izručenih u Bleiburgu, niti onih koji su kasnije prisilno vraćeni u Jugoslaviju, na temelju svjedočanstava preživjelih. Stoga se moramo osloniti na **službene procjene Britanske VIII armije** iz svibnja i lipnja 1945. godine.

Na Bleiburgu bilo 200.000 hrvatskih vojnika i 500.000 civila

HRsvijet: Što kažu britanski dokumenti?

Michael Palaich: Britanski dokumenti podupiru tvrdnje da su **britanski avioni Spitfire** nadlijetali nad poljem Bleiburga i snimali scenu koja se odvijala ispod njih. Dokumenti pohranjeni u Carskom ratnom muzeju to potvrđuju. **Službeni dokumenti Britanske osme armije navode da je na Bleiburgu bilo 200.000 hrvatskih vojnika i 500.000 civila.** Colin Gunner, britanski svjedok ubojstvima u Lavamundu tvrdi da su muškarci, žene i djeca koračali po četvero u jednom redu dok su prelazili preko mosta u Lavamundu. On je isto tako izjavio da im je trebalo tri dana i tri noći da prijeđu most. Bilo bi relativno lako izračunati broj ljudi koji je prešao most na osnovu tih informacija. Moramo se međutim podsjetiti da je svega polovica ljudi išla preko Lavamunda. Prema Petru Milošu, još jednom preživjelom koji je kasnije postao predsjednikom Počasnog Bleiburškog Voda, druga polovica je napustila Bleiburško polje i išla izravno do Dravograda. Njihov broj se ne može odrediti. Postoje dvije ceste koje vode od Bleiburga do Dravograda, i iz nekog su razloga Hrvati bili razdvojeni u dvije kolone. Osim ovih brojki, moramo dodati i broj hrvatskih žrtvi koje je Britanska VIII. armija izravno poslala u smrt u stočnim vagonima, baš poput žrtava nacista koje su na isti način poslale u koncentracijske logore. Dokumenti britanske vojske, koje sam snimio i koje ću uskoro objaviti, navode da je **60-80 Hrvata stavljeno na svaki stočni vagon.** Nakon što su vagoni napunjeni, bili su zaključani izvana kako bi se spriječila mogućnost bijega. Rečeno im je bilo da idu u Italiju, ali su bili poslani ravno u Jesenice. Žrtve su shvatile da idu u Titove ruke tek kad su stigle su Rosenbach i na stanici vidjele Titove partizane s crvenom petokrakom na kapama. Bivši britanski obavještajac Nigel Nicholson izjavio je da su mnogi Hrvati počinili samoubojstvo kad su stigli u Rosenbach, dok su još bili u stočnim vagonima. Kroz proreze na vagonima mogli su vidjeti crvene petokrake partizana, i tada su shvatili da su ih Britanci podlo prevarili. Britanci su detaljno dokumentirali broj žrtava koje su prisilili u te vagone i poslali u smrt. Jedna hrvatska svjedokinja bila je u to vrijeme mala djevojčica i vidjela je te vagone pune Hrvata. "Kuda idete?" zavikala je prema njima s tračnica. "Idemo u Italiju." bio je odgovor.

Bleiburg 1945 - kolone

HRsvijet: Što kažu iskazi žrtava?

Michael Palaich: Svaki hrvatski vojnik imao je vlastitu priču užasa. Neki su bili svjedocima suludih ubojstava koje su počinile partizanske žene, a koje bi zvučale kao proizvod nečijeg poremećenog uma, da nisu bile istinite. Drugi su pobjegli usred noći i danima se nepomično skrivali na istom mjestu jer su se bojali da bi ih i najmanji pokret mogao izdati. Mnogi koji se nisu međusobno poznavali i koji su bili intervjuirani u različitim zemljama govorili su o određenom razdoblju kad se brutalnost još više povećala nakon što su nove partizanske ubojice pristigle kako bi preuzele kolone smrti. Neki se čak prisjećaju kako su partizani ubili neke nevine hrvatske seljanke koje su izašle iz svojih kuća kako bi pregladnjelim Hrvatima ponudile sirovu koricu krumpira dok su marširali kroz njihovo selo. Svi su oni proživjeli masovna ubojstva, mučenje i pokolj, počinjene na najbrutalniji i ponižavajući način.

Partizani u Austriji – 1945

HRsvijet: Vaša usporedba tih zločina i ovih počinjenih u Domovinskom ratu?

Michael Palaich: Intervjuirati hrvatske preživjele i britanske sudionike znači slušati stotine sati najužasnijih ljudskih sjećanja. Nažalost, za vrijeme hrvatskog Domovinskog rata, bio sam prisiljen slušati iste priče koje je ovoga puta pričala nova generacija žrtava. Osuđeni ratni zločinac kojeg sam intervjuirao u Sarajevu opisao mi je svoju ulogu u nedavnim ratnim zločinima. Ovoga puta su Srbi, a kasnije i ostatak svijeta, taj pokolj nevinih ljudi nazivali etničkim čišćenjem. U Karlovcu sam intervjuirao preživjele sramotnog logora smrti Omarske. Od njih sam čuo o nezamislivim okrutnostima srpskih vojnika koje su čak i mene zaprepastile. Zašto to sve govorim? Zar nam je sudbina ponoviti ta iskustva svake druge generacije? Zašto treba dokumentirati svjedočanstva? Zašto treba sakupiti dodatnu dokumentaciju? Ako ne naučimo lekcije iz povijesti, zar ćemo zaista biti osuđeni na ponavljanje istih grešaka? Zar su samo određeni ljudi pravno odgovorni za ratne zločine? Da li je istina da pobjednici ne samo pišu povijest, nego da su osim toga nedodirljivi kad se radi o ratnim zločinima?

Ivo Josipović

HRsvijet: Kako gledate na veličanje komunističkih simbola u današnjoj Hrvatskoj Državi?

Michael Palaich: Hrvati od 1945. godine oplakuju stotine tisuća svojih žrtava. Nekoliko je knjiga objavljeno na tu temu, filmovi i dokumentarci su snimljeni. Ipak, do današnjeg dana niti jedan Titov partizanski ubojica nije doveden pred sud. Dapače, u Hrvatskoj se danas neki ljudi ponosno slikaju s crvenom petokrakom na glavi, dok se istodobno iskapaju masovne grobnice njihovih žrtava iz drugog svjetskog rata. Možda to i nije ista osoba koja je pobila Hrvate, možda to nije ista glava s istom kapom. Ali ta crvena zvijezda je simbol kojeg su nosili ubojice članova obitelji njihovih sugrađana. Prilikom nedavne posjete Rovinju, s užasom sam vidio kako se u jednom kiosku prodaje duhan za cigarete pod nazivom "Tito". Na paketu je bila slika Tita s crvenom petokrakom na čelu. Kad sam pozvao na red prodavačicu, njezin je odgovor bio: "To je Belgijski duhan." "Da, ali vi ga prodajete." uzvratilo sam. U prošlosti je crvena zvijezda bila simbolom smrti kojeg su ponosno nosili pripadnici komunističke partije dok su ubijali Hrvate 1945. godine. Danas se, nevjerojatno, ponovo s ponosom izlaže u javnosti. Još je veća izopačenost to što počinitelji ratnih zločina

još uvijek slobodno hodaju ulicama zajedno s nama, bez da su ikada bili u sudnici, a još manje u zatvorskoj ćeliji.

Stjepan Mesić: "Bleiburg je ustaški dernek; Antifašizam je čist kao Domovinski rat; U Bleiburgu nije bilo žrtava"

Čovjek koji prigrli ideju osobne slobode mora osuditi i fašizam i komunizam

HRsvijet: Kakvo je vaše gledište o sudskim procesima i ukupnoj problematici istraživanja zločina komunizma?

Michael Palaich: Budući da se danas u Hrvatskoj toliko govori o ratnim zločinima, potrebno je i zločine počinjene nad Hrvatima 1945. godine dokumentirati svjedočanstvima preživjelih, vladinim dokumentima i forenzičnim dokaznim materijalima. Međutim, to sve ima malo smisla ako se odgovorni neće dovesti pred sud, i Hrvatima konačno pružiti osjećaj pravde. Nadalje, međunarodna zajednica ne smije sistematično prebirati po ratnim zločincima i odlučivati koga će dovesti pred sud, a koga ignorirati, na temelju njihove narodnosti. Ne možemo prihvatiti da su u prošlosti određeni pojedinci bili osuđeni za ratne zločine zato što su krcali ljude u stočne vagone, dok su Britanski časnici koji su učinili to isto kasnije postali članovi parlamenta, i nikada nisu bili optuženi za ratne zločine. Ne možemo prihvatiti da su Sjedinjene Države izručile osamdeset godišnjeg dr. Andriju Artukovića Jugoslaviji 1986. godine, dok je određeni Hrvat i bivši Titov partizan slobodno živio u Mississaugi u Canadi većinu svog života unatoč tomu što je pobio bezbrojne Hrvate u Jazovki godine 1945. Ne možemo prihvatiti da ulice i trgovi u Hrvatskoj nose ime Josipa Broza Tita, istog onoga koji je organizirao pokolj cijele generacije Hrvata, dok njegovi sljedbenici tvrde kako je on heroj jer se borio protiv fašizma. Čovjek koji prigrli ideju osobne slobode mora osuditi i fašizam i komunizam. Fašizam i komunizam su antiteza osobnoj slobodi. Opozicija fašizmu ne znači da je netko dobar čovjek, ako je taj isti bio komunist koji je ubijao 1945. godine. Isto tako, opozicija komunizmu ne znači da je netko dobar čovjek ako je isti taj ubijao na drugoj strani 1941. godine.

HRsvijet: Gdje je konačno rješenje?

Michael Palaich: Rješenje je jednostavno. Nemojmo biti selektivni kod predvođenja ratnih zločinaca pred sud. Ne smijemo samo slati Hrvate u Hag, dok oni koji su odgovorni za ratne zločine 1945. godine još uvijek hodaju ulicama, čak i ako hodaju uz pomoć štapa. Ne smijemo imitirati selektivni tretman ratnih zločinaca u zemljama kao što je Velika Britanija, dok su sami Britanci desetljećima znali da su neki od njihovih vlastitih vojnika počinili ratne zločine protiv Hrvata, i to po definiciji njihovih vlastitih tužitelja nakon Drugog svjetskog rata. Suđenje ratnim zločincima nije stvar osvete. Ono je stvar pravde. Hrvatska neće zacijeliti sve dok njena zagnojena rana koja se zove Bleiburg ne zacijeli, a jedini je lijek za to pravda za žrtve.

Razgovarao: Goran Majić